

Vergaderjaar 2010–2011

30 196

Duurzame ontwikkeling en beleid

Nr. 118

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN,
LANDBOUW EN INNOVATIE**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 november 2010

Van 31 oktober–5 november 2010 heeft Nederland, samen met diverse internationale partners, in Den Haag de internationale conferentie over Landbouw, Voedselzekerheid en Klimaatverandering georganiseerd. De conferentie is erg succesvol verlopen en ik wil u hierbij graag kort informeren over de resultaten.

Nederland heeft deze conferentie georganiseerd in samenwerking met Ethiopië, Noorwegen, Nieuw-Zeeland, Mexico, Vietnam, de Wereldbank en de Voedsel en Landbouworganisatie (FAO). Circa 1000 deelnemers, waaronder 60 (vice-)ministers van Landbouw, hebben geparticipeerd. Verdere deelnemers waren vertegenwoordigers van overheden, internationale organisaties, de private sector en bedrijven, wetenschappers, filantropische instellingen en maatschappelijke organisaties. Ook vanuit uw Kamer heeft een aantal leden, als onderdeel van de Nederlandse delegatie, deelgenomen aan de conferentie.

Aanleiding en doel

De conferentie is georganiseerd als vervolg op de 17e bijeenkomst van de VN Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (CSD-17) in 2009, die werd voorgezeten door mijn voorgangster minister Verburg. De CSD concludeerde dat landbouw, voedselzekerheid en klimaatverandering onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden en dat landbouw een essentieel onderdeel is van de oplossing op deze terreinen.

De conferentie in Den Haag had als doel om verdere concrete stappen te initiëren richting een transitie in de landbouw naar een meer duurzame, klimaatbestendige sector, met name in ontwikkelingslanden. Internationaal staat nadrukkelijk op de agenda dat de landbouwsector voor een geweldige uitdaging staat om in 2050 negen miljard mensen op duurzame wijze van voedsel te voorzien. Tegelijkertijd staat de landbouw ook voor

de opgave om rekening te houden met de beperkingen en de kansen die klimaatverandering biedt.

Landbouw ondervindt daarbij niet alleen de gevolgen van klimaatverandering, maar draagt ook bij aan klimaatverandering. Op basis van internationale cijfers draagt de landbouw wereldwijd voor circa 14% bij aan de uitstoot van broeikasgassen en is de sector voorts een belangrijke *driver* van ontbossing, waarmee een verdere 17% van de CO₂-uitstoot wordt veroorzaakt. Dat betekent dat de wereldwijde landbouw een derde van de oplossing van het klimaatprobleem in handen heeft. Dit alles noodzaakt tot een transitie gericht op een innovatieve, klimaatvriendelijke en klimaatbestendige landbouw (*climate smart agriculture*).

Omdat de problematiek het grootst is in Afrika, is begin september een pre-conferentie in Addis Ababa georganiseerd. Deze pre-conferentie bracht Afrikaanse vertegenwoordigers bijeen vanuit zowel de klimaatsector als de landbouw. Juist de Afrikaanse regio wordt meer dan elders getroffen door de negatieve gevolgen van klimaatverandering. De Afrikaanse landen benadrukten daarom het belang van grootschalige investeringen in de landbouw, nadat deze de afgelopen decennia relatief sterk zijn teruggelopen. Dit zowel binnen de eigen begrotingen, waartoe in CAADP (*Comprehensive African Agricultural Development Programme*)-kader reeds was afgesproken deze te verhogen naar 10% van de nationale budgetten, als ook binnen de donorbudgetten en private investeringen. Verder werd benadrukt dat adaptatie aan klimaatverandering prioriteit heeft voor het continent en dat financiële ondersteuning voor adaptatie in de landbouw vanuit onder andere klimaatfondsen noodzakelijk is. Om uitwisseling van goede voorbeelden, kennis en technologie te bespoedigen en toepassing ervan verder uit te breiden, hebben landen opgeroepen om op de komende klimaatconferentie in Cancún een besluit te nemen over het opstellen van een werkprogramma over landbouw in aanvulling op verdere adaptatie en mitigatiemaatregelen. Op de conferentie in Den Haag is verslag gedaan van deze Afrikaanse pre-conferentie.

Opzet van de Conferentie

Om een zo concreet mogelijk resultaat te bereiken heb ik gekozen voor een opzet waarbij vanuit goede praktijkvoorbeelden de ervaringen konden worden gedeeld en nieuwe acties opgestart. Dit in aanvulling op inleidingen van *key note* sprekers die de onderwerpen introduceerden en richting gaven aan de discussie.

De bijeenkomst was daartoe gestructureerd rond vier centrale thema's:

1. Het uitdiepen en inkaderen van het onderwerp «landbouw, voedselzekerheid en klimaatverandering»;
2. Het opschalen van repliceerbare modellen voor klimaatbestendige en klimaatvriendelijke landbouw: kansen en uitdagingen;
3. Het onderzoeken en mobiliseren van mogelijkheden voor innovatieve financieringsmechanismen voor een klimaatbestendige en klimaatvriendelijke landbouw;
4. Roadmap voor action; een uitvoeringsgericht actieplan.

De resultaten van de discussies uit de werkgroepen werden gepresenteerd aan de Ministeriële Ronde Tafel die plaatsvond op 4 en 5 november.

Verloop van de Conferentie

Bij de opening van de conferentie heb ik in mijn toespraak gewezen op de mondiale uitdaging op het vlak van voedselzekerheid en het bereiken van de Millenium Development Goals. Dit vereist een strategie tot het bereiken van een «groene groei» en de transitie naar een duurzame

landbouwsector. Hierop dient wereldwijd actief te worden ingezet via innovatie, onderzoek en voorlichting, alsook op inzet van financiële middelen en particuliere investeringen. Voorts dient gericht te worden ingezet op het bereiken van een duurzame productie en consumptie in de gehele landbouwketen, rekening houdend met onder andere belangen als milieu, biodiversiteit en duurzaam watergebruik. Internationaal kennis en ervaringen delen en stimuleren is daarbij cruciaal.

In andere toespraken bij de opening gaven hoogwaardigheidsbekleders aan waar deze conferentie zich verder op diende te focussen. Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins van Oranje, in zijn hoedanigheid als voorzitter van de Adviesraad voor Water en Sanitatie van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, ging in op de noodzaak van duurzaam en efficiënt waterbeheer in de landbouw en het belang van schoon drinkwater en goede sanitatie. Prins Charles benadrukte de integrale benadering van landbouw, biodiversiteitsbehoud en duurzame ontwikkeling, waaronder het betalen voor ecosysteemdiensten. Andrew Steer van de Wereldbank ging in op de noodzaak voor verdere investeringen in de landbouw en de mogelijke benutting van klimaatfinanciering en opbrengsten uit de koolstofmarkt in ontwikkelingslanden.

Gedurende de conferentie is een groot aantal inspirerende praktijkvoorbeelden gepresenteerd vanuit overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Zo kwamen voorbeelden aan bod uit landen als Mexico, VS, Ethiopië, Burkina Faso, Nieuw Zeeland, India, Polen etc. Daarnaast brachten verschillende bedrijven als Nestlé, Danone en DSM een aantal inspirerende voorbeelden. Aspecten van hogere en efficiëntere landbouwproductie, waarborgen van voedselzekerheid, geïntegreerd waterbeheer, armoedebestrijding, bescherming biodiversiteit en gerichte financiering, met name private investeringen, verruiming kredietverlening en verzekeringen, werden in de inleidingen en discussies naar voren gebracht. De presentaties van concrete voorbeelden vanuit overheden, bedrijven en NGO's werkten zeer inspirerend op de deelnemers.

Bij de opening van de Ministeriële Ronde Tafel is door Prinses Máxima als VN-adviseur voor *Inclusive Finance for Development* een waardevolle bijdrage aan de discussie geleverd door het belang van financiële dienstverlening te benadrukken voor de economische ontwikkeling van het platteland en de landbouw. Kofi Annan als voorzitter van de *Alliance for a Green Revolution in Africa* ging in op de ontwikkeling van boeren in Afrika en het belang van toegang tot nieuwe gewassen, kennis, land- en waterbeheerprogramma's en investeringen.

Tijdens de discussies benadrukten aanwezige ministers dat een geïntegreerde benadering van de problematiek noodzakelijk is. Meermalen werd aangegeven, dat de conferentie op het juiste moment kwam om verbinding te leggen tussen internationale initiatieven en dat de bijeenkomst een grote bron van inspiratie vormde om acties op te starten. Ministers gaven aan zich geëngageerd te voelen de boodschap van de conferentie verder op te pakken.

Roadmap for action

De opzet om concrete stappen te initiëren is goed geslaagd. De conferentie heeft als resultaat bijgevoegd actieplan opgeleverd (roadmap for action).¹ Dit voorzitterschapsdocument omvat een analyse van de uitdagingen, de mogelijke oplossingen en de instrumenten die daartoe kunnen bijdragen. In het document is ook goed de brede Nederlandse inzet op deze onderwerpen terug te vinden.

---

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Bij de roadmap is een lijst opgenomen met acties en concrete programma's en projecten om uitwerking te geven aan de realisatie van een klimaatvriendelijke en klimaatbestendige landbouw. Het betreft lopende en geplande initiatieven die door deelnemers aan de conferentie naar voren zijn gebracht en inspirerend van aard zijn. De initiatieven omvatten een breed terrein, variërend van onderzoek op universiteiten, concrete investeringen van bedrijven tot beleidsinspanningen van overheden. Nederland heeft vooral acties ingebracht op het terrein van klimaatneutrale landbouw, veeteelt, biobrandstoffen en biobased economy, landgebruik en transparantie in de fast start financing onder het Klimaatverdrag.

Vervolg

De roadmap for action zal de komende periode zichzelf verder ontwikkelen als een levend document, waarop nieuwe acties kunnen worden toegevoegd. Tijdens de Ministeriële ronde tafelbijeenkomst op de conferentie gaven ministers aan de samenhangende benadering van landbouwontwikkeling en klimaatverandering met enthousiasme in eigen land te willen oppakken en ook in internationale gremia verder na te streven. Ik ben voorts met Mexico in overleg om een terugkoppeling van onze conferentie te geven tijdens de komende klimaatconferentie in Cancún. Tegelijkertijd heeft Vietnam aangekondigd in 2012 een tweede bijeenkomst over dit onderwerp te willen organiseren om de voortgang van de uitvoering te bespreken.

Met deze roadmap for action, de aangekondigde vervolgacties en het uitgesproken politieke commitment van aanwezige ministers is een goede stimulans gegeven om *climate smart agriculture* daadwerkelijk vorm te geven.

De staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,
H. Bleker